TIESAS SPRIEDUMS (astotā palāta)

2017. gada 18. janvārī[1]

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Nodokļi — Kopēja pievienotās vērtības nodokļa sistēma — Ar nodokli apliekami darījumi — Jēdziens "pakalpojumi par atlīdzību" — Maksājumi, ko autortiesību un blakustiesību kolektīvās pārvaldības organizācijām izmaksā kā taisnīgu kompensāciju — Izslēgšana

Lieta C-37/16

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 12. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2016. gada 22. janvārī, tiesvedībā

Minister Finansów

pret

Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP) ,

piedaloties –

Prokuratura Generalna ,

Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopipol ,

Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska .

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents) un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerāladvokāts M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP)* vārdā – *A. Załęska*, nodokļu konsultante,

1 — * Tiesvedības valoda – poļu.

— *Stowarzyszenie Zbiorowego Zarządzania Prawami Autorskimi Twórców Dzieł Naukowych i Technicznych Kopipol* vārdā – *M. Poniewski*, pārstāvis,

— *Stowarzyszenie Autorów i Wydawców Copyright Polska* vārdā – *T. Michalik*, nodokļu konsultants,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna*, pārstāvis,

— Grieķijas valdības vārdā – *A. Magrippi* un *S. Charitaki*, pārstāves,

— Eiropas Komisijas vārdā – *L. Lozano Palacios* un *M. Owsiany-Hornung*, pārstāves,

ņemot vērā lēmumu, kas pieņemts pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas, izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīvas 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.), kas grozīta ar Padomes 2010. gada 13. jūlija Direktīvu 2010/45/ES (OV 2010, L 189, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "PVN direktīva"), interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Minister Finansów* (finanšu ministrs, Polija) un *Stowarzyszenie Artystów Wykonawców Utworów Muzycznych i Słowno-Muzycznych SAWP (SAWP)* [vārdu vai bezvārdu muzikālo darbu izpildītāju apvienība (*SAWP*), kas ir reģistrēta Varšavā (Polija)] jautājumā par pievienotās vērtības nodokļa (PVN) piemērošanu maksājumam par ar autortiesībām aizsargātu darbu vai ar blakustiesībām aizsargātu tiesību objektu ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtām un to datu nesējiem, kas paredzēti šādu darbu vai tiesību objektu fiksēšanai.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

PVN direktīva

3 PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts:

"PVN uzliek šādiem darījumiem:

[..]

c) pakalpojumu sniegšanai, ko par atlīdzību kādā dalībvalsts teritorijā veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds".

4 PVN direktīvas 24. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

"Pakalpojumu sniegšana" ir jebkurš darījums, kas nav preču piegāde."

5 Atbilstoši PVN direktīvas 25. pantam:

"Pakalpojumu sniegšana, *inter alia*, var būt viens no šādiem darījumiem:

a) nemateriālā īpašuma nodošana neatkarīgi no tā, vai tas ir tāda dokumenta priekšmets, kurš rada īpašumtiesības;

b) pienākums atturēties no kādas darbības vai pieļaut kādu darbību vai situāciju;

c) pakalpojumu sniegšana, pildot valsts iestādes vai tās vārdā izdotu rīkojumu, vai arī pildot kādu tiesību aktu."

6 PVN direktīvas 220. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Ikviens nodokļa maksātājs nodrošina, ka vai nu viņš pats, vai pircējs vai pakalpojumu saņēmējs, vai arī trešā persona viņa vārdā un interesēs izsniedz rēķinu par šādiem darījumiem:

1) preču piegādēm vai pakalpojumu sniegšanu, ko viņš veicis citam nodokļa maksātājam vai juridiskai personai, kas nav nodokļa maksātāja;

[..]."

Direktīva 2001/29/EK

7 Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīvas 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV 2001, L 167, 10. lpp.) 2. pantā ir paredzēts:

"Dalībvalstis paredz ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt tiešu vai netiešu, īslaicīgu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, pilnībā vai daļēji:

a) autoriem – attiecībā uz viņu darbiem;

b) izpildītājiem – attiecībā uz viņu sniegto priekšnesumu fiksēšanu;

c) skaņu ierakstu producentiem – attiecībā uz viņu ierakstītajiem skaņu ierakstiem;

d) filmu pirmo fiksāciju producentiem – attiecībā uz viņu uzņemto filmu oriģināliem un kopijām;

e) raidorganizācijām – attiecībā uz šo organizāciju raidījumu fiksēšanu neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, to skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību."

8 Direktīvas 2001/29 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir noteikts:

"Dalībvalstis var paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus 2. pantā minētajām reproducēšanas tiesībām šādos gadījumos:

[..]

b) reproducēšana uz jebkura materiāla, ko personiskai lietošanai veic privātpersona ar mērķi, kurš ne netieši, ne tieši nav komerciāls, ar nosacījumu, ka tiesību subjekti saņem taisnīgu atlīdzību, kurā ņemta vērā 6. pantā minēto tehnoloģisko pasākumu piemērošana vai nepiemērošana attiecīgajam darbam vai tiesību objektam."

Polijas tiesības

Tiesību normas, kas attiecas uz PVN

9 2004. gada 11. marta *L'ustawa o podatku od towarów i usług* (Likums par nodokli par precēm un pakalpojumiem; *Dz. U.* 2011, Nr. 177, 1054. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem, 5. panta 1. punktā ir noteikts:

"PVN jāmaksā:

1) par preču piegādēm un pakalpojumu sniegšanu par atlīdzību valsts teritorijā."

10 Šī likuma 8. panta 1. un 2.a punktā ir noteikts:

"1. 5. panta 1. punkta 1. apakšpunktā norādītā "pakalpojumu sniegšana" ir jebkurš pakalpojums, kas sniegts fiziskai vai juridiskai personai vai organizācijai bez juridiskas personas statusa un kas nav preču piegāde 7. panta izpratnē, tostarp:

1) nemateriāla īpašuma nodošana neatkarīgi no tiesiskā darījuma formas;

[..]

2.a Ja nodokļa maksātājs, kas darbojas savā vārdā, bet kāda cita interesēs, piedalās pakalpojumu sniegšanā, uzskata, ka tas pats ir saņēmis un sniedzis šos pakalpojumus.

[..]"

Normas par autortiesībām un blakustiesībām

11 1994. gada 4. februāra *L'ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Likums par autortiesībām un blakustiesībām, *Dz. U.* 2006, Nr. 90, 631. pozīcija), redakcijā, kas piemērojama pamatlietas faktiskajiem apstākļiem (turpmāk tekstā – "1994. gada 4. februāra Likums par autortiesībām un blakustiesībām"), 20. pantā ir paredzēts:

"1. Šādu ierīču ražotājiem un importētājiem:

1) magnetofoni, videomagnetofoni un citas ierīces,

2) kopētāji, skeneri un citas līdzīgas reprogrāfijas ierīces, kas ļauj pilnībā vai daļēji pavairot publiskota darba eksemplāru,

3) tukšie datu nesēji, ko lieto darbu vai blakustiesību priekšmetu ierakstīšanai, izmantojot 1. un 2. punktā minētās ierīces, privātai lietošanai,

ir pienākums kolektīvās pārvaldības organizācijām, kas rīkojas autoru, izpildītāju, skaņu un videoierakstu producentu un izdevēju interesēs, atbilstoši 5. punktam samaksāt atlīdzību, kas nepārsniedz 3 % apmēru no summas, kas maksājama par šo ierīču un nesēju pārdošanu.

2. Summa, kas saņemta par magnetofonu un citu līdzīgu ierīču vai arī ar tām saistīto tukšo datu nesēju pārdošanu, tiek sadalīta šādi:

1) 50 % – autoriem;

2) 25 % – izpildītājiem;

3) 25 % – skaņu ierakstu producentiem.

[..]

4. Atlīdzība, kas saņemta par reprogrāfijas ierīču vai ar tām saistīto tukšo datu nesēju pārdošanu, tiek sadalīta šādi:

1) 50 % – autoriem;

2) 50 % – izdevējiem.

5. Kultūras un nacionālā mantojuma aizsardzības ministrs pēc apspriešanās ar autortiesību un blakustiesību kolektīvās pārvaldības organizācijām, autoru, izpildītāju, skaņu un videoierakstu producentu un izdevēju apvienībām, kā arī ar 1. punktā minēto ierīču un datu nesēju ražotāju un importētāju sabiedrībām, izdodot rīkojumu, nosaka – ierīču un nesēju kategorijas un 1. punktā minētās atlīdzības apmēru, ņemot vērā ierīces un datu nesēja spēju pavairot darbu, kā arī to, kādiem citiem mērķiem, kas nav darbu pavairošana, tie ir paredzēti, atlīdzības iekasēšanas un sadalīšanas veidu, kā arī autortiesību vai blakustiesību kolektīvās pārvaldības organizācijas, kurām ir tiesības to iekasēt."

12 1994. gada 4. februāra Likuma par autortiesībām un blakustiesībām 20.[1] panta 1. punktā ir noteikts:

"Reprogrāfijas ierīču īpašniekiem, kuri veic saimniecisko darbību darbu reproducēšanas trešo personu privātai lietošanai jomā, ir pienākums ar autortiesību vai blakustiesību kolektīvās pārvaldības organizāciju starpniecību samaksāt autoriem vai izdevējiem atlīdzību, kas nepārsniedz 3 % no attiecīgajiem ienākumiem, ja reproducēšana notiek, pamatojoties uz nolīgumu ar tiesību īpašnieku. Šī atlīdzība vienādās daļās tiek sadalīta starp autoriem un izdevējiem."

13 1994. gada 4. februāra Likuma par autortiesībām un blakustiesībām 104. panta 1. punkts ir izteikts šādi:

"Autortiesību vai blakustiesību kolektīvās pārvaldības organizācijas [..] šī likuma izpratnē ir autoru, izpildītāju, producentu vai raidorganizāciju apvienības, kuru mērķis ir kolektīvā tiem uzticēto autortiesību vai blakustiesību pārvaldība un aizsardzība, kā arī no likuma izrietošo pilnvaru īstenošana."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14 *SAWP* lūdza finanšu ministram ieņemt nostāju jautājumā, vai par atlīdzību par tukšo datu nesējiem un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtām, kuru samaksājuši šo iekārtu ražotāji un importētāji atbilstoši 1994. gada 4. februāra Likuma par autortiesībām un blakustiesībām 20. pantam, ir jāmaksā PVN.

15 Ar 2012. gada 20. augusta individuālu atzinumu finanšu ministrs norādīja, ka tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotāju un importētāju samaksātā atlīdzība *SAWP* ir maksājums par autortiesību vai blakustiesību izmantošanu saistībā ar iekārtu, kas paredzētas darbu kopēšanai un fiksēšanai, pārdošanu un ka tādēļ šīs summas ir jāuzskata par atlīdzību par autortiesību vai blakustiesību īpašnieku sniegtajiem pakalpojumiem, un tādēļ kā tādiem tiem ir jāpiemēro PVN.

16 Tad *SAWP* cēla prasību *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Varšavas vojevodistes administratīvā tiesa, Polija) un lūdza atcelt šo individuālo atzinumu.

17 Ar 2013. gada 12. jūnija spriedumu *Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie* (Varšavas vojevodistes administratīvā tiesa) atzina, ka prasība ir pamatota.

18 Finanšu ministrs iesniedza kasācijas sūdzību *Naczelny Sąd Administracyjny* (Augstākā administratīvā tiesa, Polija); šī pēdējā minētā, norādot, ka pašreiz Polijā līdzāspastāvot divu veidu pretrunīga judikatūra par šo jautājumu, nolēma apturēt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai autori, izpildītāji un citi tiesību subjekti sniedz pakalpojumus PVN direktīvas 24. panta 1. punkta un 25. panta a) punkta izpratnē magnetofonu un citu līdzīgu ierīču vai tukšo datu nesēju ražotājiem un importētājiem, no kuriem kolektīvās pārvaldības organizācijas viņu interesēs, bet savā vārdā iekasē atlīdzību par šo ierīču un nesēju pārdošanu?

2) Ja uz pirmo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši, vai kolektīvās pārvaldības organizācijas, iekasējot atlīdzību par ierīču un nesēju pārdošanu, ko veic ražotāji un importētāji, rīkojas kā nodokļa maksātājas PVN direktīvas 28. panta izpratnē un tām ir pienākums atbilstoši Direktīvas 220. panta 1. punkta 1. apakšpunktam par šīm darbībām izsniegt magnetofonu un citu līdzīgu ierīču vai tukšo datu nesēju ražotājiem un importētājiem rēķinu, norādot maksājamo PVN, un autoriem, izpildītājiem un citiem tiesību subjektiem iekasētās atlīdzības sadalīšanas brīdī jāapliecina atlīdzības saņemšana, par ko kolektīvās pārvaldības organizācijai, kas iekasējusi šo atlīdzību, izsniedz rēķinu ar PVN?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

19 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai PVN direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka reproducēšanas tiesību īpašnieki sniedz pakalpojumus šīs direktīvas izpratnē tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotājiem un importētājiem, no kuriem autortiesību un blakustiesību īpašnieku kolektīvās pārvaldības organizācijas šo īpašnieku labā, bet uz sava vārda saņem atlīdzību par šo iekārtu un datu nesēju pārdošanu.

20 PVN direktīvas 24. panta 1. punktā ir definēta "pakalpojumu sniegšana", nevis "preču piegāde". Faktiski saskaņā ar šī noteikuma tekstu jebkurš darījums, kas nav preču piegāde, ir jāuzskata par pakalpojumu sniegšanu.

21 Šajā lietā nav strīda par to, ka darījums pamatlietā nav preču piegāde PVN direktīvas 24. panta 1. punkta izpratnē.

22 PVN direktīvas 25. pantā norādoši ir uzskaitīti trīs dažādi darījumi, kuri ir kvalificējami kā pakalpojumu sniegšana, tostarp a) punktā – nemateriāla īpašuma nodošana.

23 Runājot par šī panta piemērojamību, iesniedzējtiesa interesējas par jautājumu, vai tāds darījums, kāds tiek aplūkots pamatlietā, var būt nemateriāla īpašuma nodošana šī panta a) punkta izpratnē un vai tātad tā var tikt kvalificēta kā pakalpojumu sniegšana.

24 Tomēr pirms šī jautājuma jāprecizē, vai šāds darījums ir veikts pret atlīdzību. Faktiski atbilstoši PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktam, lai tas attiektos uz pakalpojumu, tam jābūt sniegtam pret atlīdzību.

25 Šajā ziņā jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka PVN direktīvas izpratnē pakalpojums tiek sniegts par atlīdzību tikai tad, ja starp pakalpojuma sniedzēju un tā saņēmēju pastāv tiesiskas attiecības, kurās ir savstarpējs izpildījums, un pakalpojumu sniedzēja saņemtā samaksa ir faktiska atlīdzība par pakalpojuma saņēmējam sniegto pakalpojumu (skat. spriedumu, 2016. gada 22. jūnijs, *Český rozhlas*, C-11/15, EU:C:2016:470, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

26 Tiesa nosprieda, ka tāds gadījums ir tad, ja starp sniegto pakalpojumu un saņemto atlīdzību pastāv tieša saikne, atbilstoši kurai samaksātās summas ir faktiska atlīdzība par atsevišķi nosakāmu pakalpojumu, kurš sniegts, pastāvot juridiskām attiecībām (skat. spriedumu, 2007. gada 18. jūlijs, *Société thermale d'Eugénie-les-Bains*, C-277/05, EU:C:2007:440, 19. punkts).

27 Taču šajā gadījumā, pirmkārt, nešķiet, ka pastāvētu juridiskas attiecības, kuru pastāvēšanas laikā būtu noticis savstarpējs izpildījums starp reproducēšanas tiesību īpašniekiem vai, vajadzības gadījumā, šādu tiesību kolektīvās pārvaldības organizācijām, no vienas puses, un tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotājiem un importētājiem, no otras puses.

28 Faktiski pienākums samaksāt tādu atlīdzību, kāda tiek aplūkota pamatlietā, ražotājiem un importētājiem ir noteikts saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kuros ir noteikts arī tās apmērs.

29 Otrkārt, tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotāju un importētāju pienākums maksāt atlīdzību nav uzskatāms par tādu, kurš izriet no pakalpojuma sniegšanas, kas būtu faktiska atlīdzība par to.

30 Faktiski no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka tāda atlīdzība, kāda tiek aplūkota pamatlietā, ir paredzēta, lai finansētu reproducēšanas tiesību īpašniekiem taisnīgu kompensāciju. Taču taisnīga kompensācija nav tieša atlīdzība par jelkādu pakalpojumu, jo tā ir saistīta ar kaitējumu, kas šiem īpašniekiem izriet no viņu aizsargāto darbu reproducēšanas, kura tikusi veikta bez viņu atļaujas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2010. gada 21. oktobris, *Padawan*, C-467/08, EU:C:2010:620, 40. punkts).

31 Līdz ar to tāds darījums, kāds ir pamatlietā, nav uzskatāms par veiktu pret atlīdzību PVN direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izpratnē.

32 Šajos apstākļos un ņemot vērā apsvērumus, kas izriet no šī sprieduma 24. punkta, pat pieņemot, ka reproducēšanas tiesību īpašnieki var nodot nemateriālu īpašumu PVN direktīvas 25. panta a) punkta izpratnē tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotājiem un importētājiem, kas nav jāpārbauda, uz šo darījumu šī direktīva katrā ziņā neattiecas.

33 No iepriekš minētā izriet, ka uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka PVN direktīva ir jāinterpretē tādējādi, ka reproducēšanas tiesību īpašnieki nesniedz pakalpojumus šīs direktīvas izpratnē tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotājiem un importētājiem, no kuriem autortiesību un blakustiesību īpašnieku kolektīvās pārvaldības organizācijas šo īpašnieku labā, bet uz sava vārda saņem atlīdzību par šo iekārtu un datu nesēju pārdošanu.

34 Tā kā otrais jautājums ir uzdots vienīgi gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir apstiprinoša, uz to nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

35 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) nospriež:

Padomes 2006. gada 28. novembra Direktīva 2006/112/EK par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2010. gada 13. jūlija Direktīvu 2010/45/ES, ir jāinterpretē tādējādi, ka reproducēšanas tiesību īpašnieki nesniedz pakalpojumus šīs direktīvas izpratnē tukšo datu nesēju un ierakstīšanas un reproducēšanas iekārtu ražotājiem un

importētājiem, no kuriem autortiesību un blakustiesību īpašnieku kolektīvās pārvaldības organizācijas šo īpašnieku labā, bet uz sava vārda saņem maksājumus par šo iekārtu un datu nesēju pārdošanu.

[Paraksti]